

Iza kolorita slike skriven crno-bijeli svijet, kao svijet pod slike ili pod svijesti

Donosimo tekst Branke Hlevnjak, povjesničarke umjetnosti, dobre poznavateljice likovnoga opusa Nade Žiljak, koji će možda biti uvodom u novu likovnu monografiju o slikarici.

Prošlo je već deset godina od prve slike Nade Žiljak naslikane u prosincu 2009. i izložene u Galeriji Sv. Ivan Zelina, i cijele izložbe održane u Studiju galerije Sv. Krševan u Šibeniku u siječnju 2010. slikane s novom spoznajom o bojilima (bojama) i njihovu odzivu na vizualno i blisko *infrared* područje svjetla.

Te prve dvoslike nisu u konceptualnom smislu pokazale ništa više od onih nekoliko umjetnika na čijim se radovima *infrared* čitačem otkrila podslika. Međutim, ono što je u biti razlikovalo slikarsko istraživanje Nade Žiljak od razotkrivenih slikara koji su posakrivali neke dijelove slika u slici, potpuno nevidljive za gledatelje, jest u tome što je Nada Žiljak prvi put u povijesti slikarstva istraživala mogućnosti novog izražaja kroz dvoslike. Ako je umjetnik po prirodi anarhist i istraživač, podmetao tu i tamo kroz povijest svome naručitelju autoportret među svetce, ili bi skrio u podnožje oltarnog stupića nacrtanog vruga s isplaženim jezikom i slično, on je računao da osim njega i dragog Boga nitko ne će primijetiti podmetanje, a njegovo će pakosno zadovoljstvo biti golemo. Pitanje je, je li se, ipak, nadao da će kroz povijest netko otkriti tu malu opačinu koja će ga okarakterizirati kao buntovnika, što je potajno poželio? Slikajući dvoslike

Nadu Žiljak vodila je spoznaja da će njezino slikarsko „podmatanje“ gledati povlaštena publika opremljena suvremenom tehnologijom.

Što je umjetnica s novom spoznajom o bojilima (bojama) mogla, htjela i željela postići? Vrlo brzo, prepoznala je priliku za oslobađanje skrivenih strasti, stvaranje novog prostora intime, uvođenje vremensko/prostorne distancije u moderno dvodimenzionalno strukturiranu sliku i osobiti kolorizam. Odmak u nevidljivi prostor nudio joj se kao opcija. Budući da je izvrsna crtačica, sklona ovoj slikarskoj tehnici u kojoj je od prvih početaka (1967.) ostvarila bogate i intrigantne opuse osobitom figuralikom, sada je mogla slikarsku površinu tretirati koloristički, štoviše naglasiti boju kao gradbenu strukturu, a istodobno se izraziti čistim crno-bijelim crtežom u istoj slici. Jer, pokazalo se, da blisko *infrared* područje sve „vidi“ crno-bijelo. Crtež je dobio na posebnoj važnosti, a beskrajna erotska maštarija zaogrnila se intimom „nevidljivog“.

Umjetnici su se tijekom istraživanja svih ovih godina otvarale razne mogućnosti poput onih u dizajnu: da skrije u sliku svoj znak, da ispiše svoju skrivenu misao, da šifrira i tako zaštiti infraredom slike od plagijata, da ispisuje posvete svojim kupcima, galeristima, obitelji, prijateljima. Isprva bila je jedina koja je baratala znanjem koje joj je sugeriralo magijski pristup slikanju; mantranju, poigravanju s tajnama i stvaranju viška tajni. Crno-bijeli svijet kao svijet podslike otvorio se kao prostor podsvjesnih asocijacija, pričina, mjesto skrivenih i potisnutih sjećanja, ispovijesti, a da se pritom nije narušila temeljna vizija nadslike i njezine kolorističke kompozicije. Dosljedna svom slikarskom svjetonazoru, nadovezujući se na ranije cikluse MASKI i EROTIKE, koji su zapravo njezin *work in progress*, Nadi Žiljak je *infrared* došao kao naručen. Nisu li upravo maske i erotika mjesta prikivanja i otkrivanja, mjesta na kojima se svjesno i namjerno izmjenjuju stvarnost i mašta, u kojem se vidljivo i nevidljivo nadograđuju u osjetilno klupko neraskidivih cjelina.

Nada Žiljak se nebrojeno puta pokazala kao ilustratorica brojnih knjiga i kao slikarica religioznih tema (*Uskršnji ciklus* iz 2010., *Obale pune tišine* 1995. i *Pjesme o sjaju vode* 1998.), a od mladosti je ponesena poezijom i ugođajima iz knjiga. Sama je istaknula utjecaj „Aleksandrijskog Quarteta“, objavljene od 1957. do 1960., Lawrencea Geogea Durrella, knjige utemeljene na približavanju istočne i zapadne metafizike, na Einsteinovu preokretanju starog pogleda na materijalni svemir i Freudu koji je donosio novi koncept o seksualnosti i stabilnosti osobe. U koordinatama nove slobode misli i ponašanja, u svijetu mašte i virtualnih letova između zakrabiljenih muškaraca i žena, otvorio se umjetnici prostor šarenila, buke, razbludnosti i tuge promatrača (koji iz nekih razloga ne sudjeluje u općem veselju), složeni odnos likova u briljantnim kompozicijama i raskoši boja.

Infrared

je postao onaj paralelni „svemir“, tok istodobnih misli-slika koje je umjetnica stavila u intimni rezervat dvoslike. Buka pijanstva, glazbe, razgovora, slobodnih i manje slobodnih dodira, ljubavnički i preljubnički odnosi, sve što se komeša u modernom i suvremenom slikopisu jednostavno stiliziranih figura razvila je u dva paralelna svijeta mašte: vidljivi i nevidljivi; reprezentativan za široku javnost i intiman za povlašene.